УДК [007:304:070]:82-4

Володимир Грисюк

Специфіка поширення “сексуального контенту” в українському телепросторі

У науковій статті здійснено спробу визначити межі поширення та впливу на аудиторію “сексуального контенту” в Україні. Визначено його ситуативний (обговорення теми сексу в мультиках “Губка Боб”, “Телепузики”, “Шрек”, “Сімпсони”, в пісенному конкурсі Євробачення) та цільовий характер (соціальні ток-шоу “Говорить Україна”, “Один за всіх”, “Вихідні після опівночі”). ЗМІ прагнуть відповідати канонам базових стандартів та етики журналістської праці, за допомогою соціально-комунікаційних технологій впроваджують “сексуальний контент” у телепрограми маніпулятивно. З огляну на переважно негативний вплив маніпуляцій в медіа, дослідження механізму створення телеконтенту та ролі у цьому процесі соціально-комунікаційних технологій є актуальним.

Під час проведення дослідження використано описовий метод (опис ток-шоу, програм, інших медіа-матеріалів на предмет розкриття теми сексу та сексуальної проблематики), аналізу (соціально-комунікаційних технологій у процесі створення контенту), моніторингу (українських телеканалів “СТБ”, ТРК “Україна”, “Тоніс”).

Ключові слова: контент, секс, українські медіа.

Володимир Грисюк,
магістр 2 курсу,
Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка
email: v.hrysiuk@gmail.com

© В. Грисюк

Постановка проблеми. ЗМІ прагнуть відповідати канонам базових стандартів та етики журналістської праці, за допомогою соціально-комунікаційних технологій впроваджують "сексуальний контент" маніпулятивно. З огляну на переважно негативний вплив маніпуляцій в медіа, дослідження механізму створення телеконтенту та ролі у цьому процесі соціально-комунікаційних технологій є **актуальним**. Медіа швидко реагують на зміни технологій впливу на маси. Якщо в радянські часи був єдиний централізований рупор – від вечірніх новин до кіно, то з появою приватних ЗМІ та інтернету аудиторія отримала ширші можливості вибору контенту. За таких умов, щоб привернути увагу, мас-медіа застосовують такі технології впливу, які викликають в аудиторії чуттєве задоволення, щоб нав'язати певний вибір, приспавши розум, та сформувати механізм задоволення, відключивши контроль з боку здорового глузду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні підґрунтям роботи стали монографії та окремі публікації Б. Потятиника [1], О. Косюк [2], І. Полянського [3], І. Ігнатенко [4], М. Маєрчик [5], Т. Ключарьової, Л. Шпанер, Л. Хотюн [6], М. Варикаші, Я. Поліщука, В. Каленича, Р. Мюшамбле [7], Д. Ружмона [8] та ін.

Мета роботи – визначити межі поширення та впливу на аудиторію "сексуального телеконтенту" в Україні.

Виклад основного матеріалу. Тема сексу і сексуальності широко представлена у ЗМІ. Та якщо до відвертих суконь телеведучих глядачі уже звикли і це нікого не дивує, то до обговорення сексу в контексті мультфільмів та пісенних шоу не зовсім. Це доводить підхоплена і поширена за допомогою мас-медіа дискусія стосовно сексуальних девіацій мультиплікаційних образів "Губки Боба", "Телепузиків", "Шрека", "Сімпсонів". Натепер ліквідована Національна комісія з питань захисту моралі (з 2015-го) досліджувала вплив мультфільмів на дітлахів та намагалася виявити ті з них, які становлять небезпеку для малечі. Приводом для

перевірки стала брошура, розміщена на сайті "Сім'я під покровом Богородиці". На думку вищезгаданої комісії, "Губка Боб" виховує гомосексуалізм та призводить до "отупіння". "Лунтік" пропагує ідею шведської сім'ї, а "Сімпсони" призводять до росту збочень. Мультики компанії Волта Діснея начеб-то "підміняють красу потворністю", "деформують образ жінки", "смакують зло" та прирівнюються дослідниками до порнографії. Педагог та психолог, співвласниця першої дитячої академії "FasTracKids" Марина Романенко переконана, що забороняти мультфільми немає сенсу, а все, що стосується мультимедіа, повинно бути в зоні доступу дітей. Експерт вважає, що не може бути мультиків, здатних погано вплинути на дитину. Винятки становлять лише мультфільми з неякісними перекладами. Водночас, вона критикує мультфільми "Льодовиковий період" та "Шрек" за те, що вони містять розмови про сексуальність. Психолог Тетяна Семенова додала, що "Маша і Ведмідь" – це дорослий мультик. "Він має веселий сюжет, але в образі Маші дуже розпусна дівчинка, позбавлена суто жіночих якостей". Заборона такого контенту призведе до того, що інтерес суспільства до нього тільки збільшиться. Втім, мова не про необхідність дійти спільної думки у цьому питанні чи встановити істину. Важливо, що про це заговорили центральні телеканали [9].

Подібна ситуативна дискусія виникла стосовно сексуальності та ґендеру під час пісенного конкурсу Євробачення у 2014 році. Тоді переможницею стала австрійська співачка та драґ-квін Кончіта Вурст з піснею "Rise Like a Phoenix". Глядачі назвали артистку "бородатою жінкою", адже її сценічний образ нагадував трансвестита: жіночна статура, риси обличчя, плаття та макіяж. Єдине, що залишилося від чоловічого образу – чітко виражена борода. Український коментатор конкурсу Тимур Мірошниченко, який за кадром розповідав про кожного учасника, висловився щодо голосування українців (у підтримку співачки) і, врешті, перемогу К. Вурст саркастично. У 2007

році в цьому ж конкурсі взяла участь українська співачка Вєрка Сердючка (сценічний образ А. Данилка). Її виступ супроводжував суспільний осуд, зокрема і журналістської спільноти. Радіо "Європа FM" розпочало акцію протесту, наголошуючи на тому, що поява Данилка в образі трансвестита на міжнародному пісенному фестивалі обернеться для України культурною катастрофою та втратою авторитету й поваги з боку європейців. Фактично, в інфопросторі подекуди далекий від питань ґендеру та сексу контент виходять на рівень загального обговорення саме цієї проблематики. Такі скандали є показником сексуальної культури, освіти та толерантності українців. Їхнє виникнення важко передбачити, а дискусії розвиваються хаотично. Саме тому вплив на аудиторію має опосередкований характер.

Якщо вищезгаданий контент з'являвся у ЗМІ не заплановано, то в більшості ток- та реаліт-шоу тему сексуальності актуалізовують навмисно – заради високих рейтингів. Так, для прикладу, є такі випуски ток-шоу "Говорить Україна": "Я вбила жінку", "Я жахливо прекрасна", "Доню, без презерватива не повертайся". У випуску "Дім розпусти для маленької дівчинки" від 21.10.2016 [10] розповідають про зґвалтування 8-річної дитини. Підозрюваним у злочині виявився 40-річний коханець матері. Інша тема – "Незайманість – не вада?". Історія 45-річної донеччанки Олени. Жінка незаймана, бо впевнена, що в її житті з'явиться гідний чоловік, для якого і береже цнотливість. Творці шоу спеціально обирають ці резонансні теми, пов’язані з сексуальним життям людей, щоб епатувати публіку. Такі випуски є прикладом таблоїдної журналістики. Їхня основна функція – привернути і втримати увагу глядача. Хоча серед випусків цього ток-шоу є й більш дискусійні теми, обговорення який має вплив на розвиток толерантності у суспільстві. Так, у випуску "Мої батьки – геї" за 25 вересня 2013 року в центрі дискусії діти, які виховують одностатеві пари. У студію запросили Томаса

Вельтера й Інгмара Целлера – гомосексуалістів з Німеччини, які усиновили дітей з США. Мета їхнього виступу – довести всім, що їхні діти щасливі. Цікаво, що ведучий ток-шоу "Говорить Україна" Олексій Суханов стає на захист позиції гей-сім'ї, хоча ведучі мають залишаються арбітрами або, що більш типово для країн СНД, підтримувати позицію противників цього явища, щоб бути зрозумілим більшості. Однак О. Суханов, очевидно, відчуває потребу демонстрації сучасніших поглядів. В опозиції – учасник ток-шоу Петро Дудник, у чиїй родині ростуть шестеро всиновлених дітей. Він апелював до традиційних цінностей української родини. Голова антигейської громадської організації Руслан Кухарчук намагався навести факти, що гомосексуальність – це хвороба. Фахівець з гендерної тематики Марія Дмитрієва зауважує, що "проблеми з суспільством, яке чомусь наполягає на тому, що нам треба традиційна родина. Про яку родину йдеться? – питає вона. – Там, де в однокімнатній квартирі четверо поколінь, паралізована прабабка і алкоголік дід?". Юристка Тетяна Монтян озвучила думку, що більшість українських дітей виховують у гомосексуальних родинах – бабусями та матерями.

Тож, як можемо спостерегти, попри таблоїдність, деякі випуски ток-шоу "Говорить Україна" мають просвітницький характер, а обговорювані проблеми важливі для формування громадської думки. Варто зазначити, що в Україні подібні теми інтенсивніше втрапляють у медіа-дискурс після початку євроінтеграції. Журналістка Інна Долженкова у статті "Говорить Україна" перевернуло мізки" зазначає, що "перевагою цієї програми в тому, що Олексій Суханов акцентував саме на соціальному аспекті гомосексуальності, відмовившись смакувати якісь фізіологічні подробиці" [11].

Темами для обговорення у соціальному ток-шоу "Один за всі" (телеканал СТБ) стають незвичні побутові історії відвертого сенсаційного змісту. Як правило, їх надмірно драматизують,

що б глядач отримав суміш трилеру, сімейної мелодрами та кримінальної хроніки. Мабуть, соціальне ток-шоу було б не повністю "соціальним", якби в ефірі не з'явилася тема сексу, а якщо точніше сексуальних збочень – на сайті ток-шоу можна віднайти такі випуски ток-шоу: "Батько зґвалтував дочку і зняв з неї скальп?", "Азербайджанець ґвалтував 5-річну доньку?", "Чоловік ґвалтував доньку на очах у дітей", "Батько-педофіл продовжує опікати дочку, яку розбещував", "Чоловік 12 років ґвалтував свою пасербицю", "Мати дозволила чоловікові зґвалтувати її дочку". Це ток-шоу є прикладом перенасичення неспеціалізованої передачі сексуальною тематикою. Також незрозумілою є суспільна користь та мета показу подібних історії.

У спеціалізованій (на темі сексу і сексуальності) програмі "Вихідні, після опівночі" за столом дві ведучі (україномовна і російськомовна), експерт, зірка і запрошені гості обговорюють певну сексуальну тему/проблему. Усі учасники шоу ведуть себе розкуто, навіть дещо демонстративно. У програмі використано кадри з фільмів (для прикладу, "300 спартанців", реж. Зак Снайдер (2007), "Життя на вершині", реж. Джаред Уест (2009), "Клеопатра", реж. Джозеф Манкевич, (1963), "Калігула 1400 днів терору", реж. Брюс Кеннеді (2014), відверто еротизовані відео-кліпи співаків, також подають текстові повідомлення довідкового характеру знизу екрану (про сексуальні практики). Тема сексу розкрита в програмі переважно в розважальному ключі, оскільки шоу як і канал орієнтуються на молодіжну аудиторію. Ток-шоу "Вихідні, після опівночі" виходить щосуботи о 23:55. У фокусі – сексуальне життя людей різного віку, освіти і професій. Мета програми – підказати глядачам, як урізнобарвити інтимне життя [12]. Основна цінність передачі в обговоренні особистих історії запрошених гостей і коментарі та поради (стосовно вирішення проблем) експерта в студії. Хоча обоє швидше симулюють гру, щоб сподобатися публіці, аніж вирішують проблему чи прагнуть дійти конкретних висновків.

Висновок. "Сексуальний телеконтент" в Україні розповсюджується переважно ситуативно та стихійно. Це простежено на прикладі медійного обговорення проблем сексуальності та ґендеру в мультфільмах, пісенних конкурсах та ін. Цільовий характер впровадження теми сексу і сексуальності у загальний контекст має більшість соціальних ток-шоу та телепрограм. Вони використовують суспільний інтерес до сексуальності і подають відверті історії, кадри, використовуючи соціально-комунікаційні технології (подачі матеріалу під виглядом реаліті- або ток-шоу, розважальної програми). Однак певні програми мають просвітницький характер і загалом позитивно впливають на підвищення рівня толерантності в суспільстві.

Література

1. Потятиник Б. Патогенний текст / Б. Потятиник, М. Лозинський. – Львів : Місіонер, 1996. – 296 с.
2. Косюк О. Гра-інформація-комунікація : генетичний розтин розважальної продукції електронних мас-медіа : монографія / О.М. Косюк. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. – 232 с.
3. Полянський І. Людина, що нудиться (насильство та порнографія в мережі Інтернет) / Ігор Полянський // Збірник праць кафедри української преси. – Львів, 2002. – Вип. 4–6. – 478 с.
4. Ігнатенко І. Жіноче тіло у традиційній культурі українців / Ірина Ігнатенко. – К. – Дуліби, 2013. – 224 с.
5. Маєрчик М. Ритуал і тіло: структурно-семантичний аналіз українських обрядів родинного циклу / Марія Маєрчик. – К.: Критика, 2011, – 325 с.
6. Хютон Л. Сучасні таблоїдні ЗМІ України, Великої Британії та США / Людмила Валентинівна Хютон. – Львів: Вісник Львівського ун-ту (серія: Журналістика), 2011. – Вип. 34. – 469 с.
7. Мюшамбле Р. Оргазм і Захід. – К.: Темпора, 2011. – 444 с.
8. Ружмон Д. Любов і західна культура / Дені де Ружмон. – Львів: Літопис, 2000. – 304 с.
9. Майна Н. Експерти критикують “Шрек” і “Льодовиковий період” через секс, а “Машу” – через розпусту / Надія Майна // Інформаційний

випуск ТСН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tsn.ua/ukrayina/podiyi/eksperti-kritikuyut-shrek-i-lodovikoviy-period-cherez-seks-a-mashu-cherez-rozpustu.html
10. Дім розпусти для маленької дівчинки: випуск ток-шоу "Говорить Україна" від 21.10.2016 // Телеканал "Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://inetbox.net/govorit-ukraina-dom-razvrata-dlya-malenkoj-devochki-21-10-2016/
11. Долженкова І. "Говорить Україна" перевернуло мізки / Інна Долженкова // Телекритика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ru.telekritika.ua/kontent/2013-09-27/86226
12. Вихідні, після опівночі // Телеканал "Тоніс" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tonis.ua/index.pl?page=videoteka&id=vpo

Специфика распространения «сексуального контента» в украинском телепространстве

Владимир Грисюк
магистр 2 курса Института журналистики
Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

В научной статье осуществлена попытка определить границы распространения и влияния на аудиторию «сексуального контента» в Украине. Определены его ситуативный (обсуждение темы секса в мультиках «Губка Боб», «Телепузики», «Шрек», «Симпсоны» и в песенном конкурсе Евровидение) и целевой характер (социальные ток-шоу «Говорит Украина», «Один за всех», «Выходные после полуночи»). СМИ стремятся соответствовать канонам базовых стандартов и этики журналистской работы, с помощью социально-коммуникационных технологий внедряют «сексуальный контент» в телепрограммы манипулятивно. Учитывая преимущественно негативное влияние манипуляций в СМИ, исследования механизма создания телеконтента и роли в этом процессе социально-коммуникационных технологий является актуальным.
При проведении исследования использованы описательный метод (описание ток-шоу, программ, других медиа-материалов на предмет раскрытия темы секса и сексуальной проблематики), анализа (социально-коммуникационных технологий в процессе создания контента), мониторинга (украинских телеканалов «СТБ», ТРК «Украина», «Тонис»).
Ключевые слова: контент, секс, украинские медиа.

The specifics of «sexual content» spread in Ukrainian TV area

Volodymyr Hrysuk
Master of the 2nd year
Institute of journalism National Taras Shevchenko University of Kyiv

The attempt to identify the spreading limits and the influence of the Ukraine «sexual TV content» on the audience is carried out in the article. Its situational (the discussions of the sexual theme in the cartoons such as «Sponge Bob», «Teletubbies», «Shrek», «Simpsons» and in the Eurovision song contest) and targeted character (in the separate releases of the social talk shows «Ukraine speaks», «One for all» and «Weekend after midnight») have been specified. In the second case, the mass media, trying to respond to the basic standard canons and to the journalistic work ethics, introduces the «sexual content» in the television programs manipulatively by social and communicational technologies. In a view of the manly negative influence of the media manipulations, the research of the creation mechanism of this TV content and the role in this process of social and communication technologies is important.

The descriptive method (description of the talk shows, programs and other media materials on the subject of the sex and the sexual issues), analysis (social and communication technologies in content creation), monitoring (Ukrainian TV channels «STB» TRK «Ukraine», «Tonis») have been used during the research. The mechanisms of creating and manipulating on the talk shows on Ukrainian television («Ukraine sais», «One for all», «Weekends after midnight») have been described. The specifics of the sexual problems disclosure have been found out. The social and communication technologies of the sexual topic implementation to the general TV content under the guise of entertainment, social talk shows etc. have been defined.

Key words: content, sex, television, talk show.

References

1. Potyatnyk, B., & Lozynskyi, M.(1996). *Patogennyi tekst* [Pathogenic text]. Lviv: Missionary. [In Ukrainian].
2. Kosiyk, O. (2009). Gra-infornatsia-komunikatsia: genetychnyi roztyn rozvajalnoi produktsii elektronnyh mas-media: monografia [*Game-information-communication: genetics section of the electronic media entertainment products*]. Lutsk: Volyn National University named after Lesiya Ukrainka. [In Ukrainian].
3. Polyanskiy, I. (2002). Ludyna, scho nudutsia (nasylstvo ta pornografia v meregi Internet) [The languishing man (violence and pornography on the internet)]. *Proceedings of the Ukraine press department*, (pp.4-6). Lviv. [In Ukrainian].
4. Ihnatenko, I. (2013). Jinoche tilo u tradytsijnij kulturi ukraintsiv [*The female body in traditional Ukrainian culture*]. Kyiv: Duliby. [In Ukrainian].
5. Mayerchyk, K. (2011). *Rytual i tilo: strukturnyi analiz ukrainskyh obriadiv rodynnogo tsuklu* [Ritual and body: structural and semantic analysis of Ukrainian rituals of family cycle]. Kyiv: Critics. [In Ukrainian].

6. Hyuton, L. (2011). Suchasni tabloidni ZMI Ukrainu, Velukoi Brutanii ta SShA [Modern tabloid mass media of Ukraine, Great Britain and USA], *Lviv University herald* (series: Journalism), 34, 217-221. [In Ukrainian].
7. Myushamble, R. (2011). *Orgazm i Zahid* [Orgasm and the West]. Kyiv: Tempora. [In Ukrainian].
8. Ruzhmond, D. (2000). *Lubov i zahidna kultura* [Love and Western culture]. Lviv: Chronicle. [In Ukrainian].
9. Maina, N. (2012, August, 22). Eksperty crytykuut «Shrek» ta «Liodovykovyi period cherez rozpustu [Experts criticize «Shrek» and «Ice Age» because of sex, and «Masha» because of wantonness]. *TSN Newscast.* Retrieved from http://tsn.ua/ukrayina/podiyi/eksperti-kritikuyut-shrek-i-lodovikoviy-period-cherez-seks-a-mashu-cherez-rozpustu.html [In Ukrainian].
10. Ukraine sais (2016). Bordel dlia malenkoi divchyny [The brothel for a little girl]. *Ukraine TV channel.* Retrieved from: http://inetbox.net/govorit-ukraina-dom-razvrata-dlya-malenkoj-devochki-21-10-2016/ [In Ukrainian].
11. Doljenkova, I. (2013). «Govoryt Ukraina» perevernulo mizku [«Ukraine says» draw crazy]. Retrieved from: http://ru.telekritika.ua/kontent/2013-09-27/86226 [In Ukrainian].
12. Weekend after midnight (2016). *Tonis TV channel.* Retrieved from: http://www.tonis.ua/index.pl?page=videoteka&id=vpo [In Ukrainian].